

„OBČAN: ZÁKLAD BEZPEČNOSTI STÁTU“

Bezpečnostní konference v Plzni 2025

Současný stav energetické bezpečnosti EU:
Ohrozí nástup Donalda Trumpa dodávky LNG do
EU? Jaká bude role Kataru?

Martin Růžička
29. 1. 2025

Zdroj: Institute for Energy Economics and Financial Analysis (IEEFA)

Klíčové informace:

- 1) Po výpadku velké části dodávek zemního plynu z Ruska se klíčovými dodavateli staly Norsko (téměř 30 % v roce 2023) a USA (téměř 20 %).**
- 2) Nadcházející americký prezident Donald Trump se netají záměrem využít závislost EU na importu amerického LNG jako prostředku vyjednávání k dosažení svých zájmů.**
- 3) Velký potenciál pro zvýšení dodávek LNG do EU má Katar. Ten je však komplikovaným partnerem, který hrozí zastavením dodávek LNG do EU, pokud bude Unie prosazovat etické a ekologické standardy.**

„OBČAN: ZÁKLAD BEZPEČNOSTI STÁTU“

Bezpečnostní konference v Plzni 2025

Od ruské invaze na Ukrajinu v roce 2022 se otázky energetické bezpečnosti a závislosti staly ústředním tématem veřejné diskuse. Rusko využilo závislosti EU na dodávkách svého zemního plynu a po zahájení války omezilo export této strategické suroviny. Tento krok způsobil v mnoha zemích EU energetickou krizi, která oslabil hospodářství a výrazně přispěla k růstu inflace. Podle [odborníků](#) energetická krize oslabil například německou ekonomiku, která je považována za hlavní motor evropského hospodářství. EU si uvědomila svou zranitelnost a byla nucena hledat nové dodavatele plynu, což vedlo ke stabilizaci dodávek. Přesto EU nyní čelí dalším výzvám. Jaký je současný stav energetické bezpečnosti EU v otázce zemního plynu?

Význam energetické bezpečnosti

Po zahájení ruské invaze na Ukrajinu se radikálně snížil objem zemního plynu dopravovaného z Ruska do EU. V roce 2021 Rusko [dodalo](#) 40 % všeho zemního plynu v EU. V roce 2023 se už údajně jednalo už pouze o přibližně 15 %. Přestože se ekonomický armagedon a věčná zima, kterou EU slibovala ruská propaganda, neodehrály, zdražení evropských cen energie ukázalo, jak úzce souvisí energetická bezpečnost s bezpečností občanů.

Nestabilní dodávky zemního plynu vedou k vyšším cenám za energie pro průmysl i spotřebitele, což způsobuje větší společenský tlak na politické představitele, nárůst populismu a odvrácení pozornosti státu od klíčových otázek zahraniční a bezpečnostní politiky, například od podpory Ukrajiny.

V akademické sféře a v mezinárodních ekonomických institucích je energetická bezpečnost [definována](#) jako spolehlivá, stabilní a udržitelná dodávka energie za přijatelné ceny a za přijatelné sociální náklady.

O energetické bezpečnosti a jejím významu pro bezpečnost státu se začalo hovořit po roce 1973, kdy kartel producentů ropy OPEC v čele se Saúdskou Arábií, potrestal západní státy za podporu Izraele rapidním snížením produkce ropy. USA a státy západní Evropy čelily nedostatku ropy a ekonomické krizi. Svět tehdy poprvé pocítil, jak může energetika ovlivnit národní bezpečnost.

Ohrožení energetické bezpečnosti ohrožuje osobní blahobyt jednotlivce, společnosti i státu samotného. Zajistit stabilní dodávky zemního plynu a případně jiných surovin, jako je ropa, musí být jednou z klíčových priorit státu.

„OBČAN: ZÁKLAD BEZPEČNOSTI STÁTU“

Bezpečnostní konference v Plzni 2025

USA - zachránce evropské energetické bezpečnosti?

Většina států EU v minulosti vsadila na dodávky zemního plynu z Ruska, který díky transportu skrze plynovody byl stabilní a levnou komoditou pro evropský průmysl. Ačkoliv dodávky zemního plynu z Ruska do Evropy nebyly do dnešního dne zcela zastaveny, EU byla nucena v důsledku války vyhledat nové dodavatele zemního plynu a u stávajících mimo Rusko doufat ve zvýšení produkce.

Nejdůležitějšími dodavateli se stalo Norsko a USA. V roce 2023 bylo [85 %](#) zemního plynu v EU importováno ze zemí mimo EU. To ukazuje strategickou nevýhodu, které EU čelí – má minimální vlastní zdroje zemního plynu. Až 59 % importovaného zemního plynu se dostalo do EU přes plynovody, zejména z Norska, Severní Afriky a částečně Ázerbájdžánu.

Až 41 % zemního plynu se [dostalo](#) do EU díky lodím naložených zkapalněným zemním plynem (LNG). Až polovina LNG se do EU dostala z USA. Celkem 30 % zemního plynu v EU tvoří plyn z Norska a téměř 20 % plyn z USA. Rusko pro srovnání stále dodávalo přibližně 15 % zemního plynu do EU.

Co z toho vyplývá? Pro EU se životně důležitými dodavateli staly Norsko a USA. Export LNG z USA [vzrostl](#) z průměru 15 milionů tun dodávek mezi lety 2019 až 2021 na průměr 55 milionů tun mezi lety 2022 až 2023.

USA jsou pro EU strategickým spojencem, a tak lze dodávky LNG považovat za bezpečné. Ovšem situace se může částečně změnit s nastupujícím prezidentem USA Donaldem Trumpem. Ten neplánuje zastavení dodávek LNG do EU, naopak plánuje zvýšit produkci zemního plynu v rámci předvolebního plánu [„Unleash Energy Dominance“](#), čímž by se pro EU mohly objevit nové potenciální dodávky LNG.

Na druhou stranu mezi některými analytiky panuje obava, že Trump využije evropskou závislost na dodávkách LNG k dosažení svých zahraničně-politických cílů. Například Trump by mohl tlačit na státy EU, aby zvýšily své výdaje na zbrojení v rámci závazných 2 % v NATO, nebo aby se snažily vyrovnat podle Trumpa [obrovský](#) obchodní deficit, který USA má s EU. Také se může stát, že Trump uvalí na zboží z EU vysoká cla, pokud nebude nakupovat dostatek LNG a ropu z USA, čímž [pohrozil](#) na konci prosince.

„OBČAN: ZÁKLAD BEZPEČNOSTI STÁTU“

Bezpečnostní konference v Plzni 2025

EU se tak dostává do nevýhodné pozice, protože LNG z USA potřebuje, ale zároveň nemůže pod tlakem USA nakupovat příliš amerického LNG, aby si nezpůsobila závislost na libovůli nastupujícího prezidenta Donalda Trumpa.

Katar - nový spasitel?

Nevýhodou EU je, že vyjma USA je potenciál dodávek z jiných zemí výrazně omezen možností produkce. Velký potenciál má Katar, který v minulém roce [dodal](#) pouze 5 % zemního plynu do EU. Ovšem Katar je rozhodně méně spolehlivý dodavatel než USA. Katar je na Blízkém východu znám jako tvrdý vyjednaváč a až machiavelistický pragmatik. Má přátelské vztahy s Íránem, který v momentálním geopolitickém rozložení světa stojí po boku Ruska.

Katar má ohromný potenciál zvýšit dodávky svého LNG do EU. Do roku 2030 [plánuje](#) navýšit svoji produkci LNG o 85 %. To ho staví do silné pozice potenciálního velkého dodavatele, kterého si přeje mít na své straně Čína, Indie a samozřejmě také EU. Katar je společně s USA tou nejdůležitější dlouhodobou možnou alternativou vůči zemnímu plynu z Ruska.

Jenže zde se objevuje tvrdé katarské vyjednávání. EU v květnu minulého roku schválila [směrnici](#), která po velkých společnostech vyžaduje kontrolovat své dodavatelské řetězce. Společnosti mají nově povinnost se ujistit, že jejich dodavatelé nevyužívají otrockou práci a nepřiměřeně neškodí životnímu prostředí. A řekněme, že si nemůžeme být jisti, že Katar tyto kritéria splňuje. O Kataru se hovoří jako o státu, ve kterém ve velkém bují [moderní otroctví](#), které bylo [využito](#) i pro pořádání fotbalového mistrovství světa v roce 2022.

Katarský ministr energetiky [pohrozil](#), že pokud ho zmíněná směrnice EU ekonomicky poškodí, je připraven přestat prodávat LNG do EU a raději se zaměřit na jiné trhy. EU tak čelí etickému dilematu, zda je Katar ideálním obchodním partnerem a zda by mu měla v jeho požadavcích ustupovat. Jiní velcí dodavatelé zemního plynu do EU, jako Alžírsko nebo Ázerbájdžán, slibují, že také budou navyšovat své kapacity exportovat zemní plyn, ovšem u těchto zemí je potenciál exportu omezený více než u Kataru. Co se týče vyjednávací pozice, u těchto zemí má EU určitě silnější pozici než u USA nebo Kataru.

Co by měla EU dělat?

Co se týče zemního plynu, situace EU je taková, že má velice nejisté partnery. Rusko jako jistý dodavatel padlo kvůli bezpečnostní situaci, Katar je tvrdým a

„OBČAN: ZÁKLAD BEZPEČNOSTI STÁTU“

Bezpečnostní konference v Plzni 2025

geopoliticky také nejistým partnerem a USA pod Donaldem Trumpem závislost EU na LNG jistě využije jako vyjednávací prostředek k naplnění svých zájmů. Alžírsko a Ázerbájdžán export zemního plynu navyšují, ale jejich potenciál je momentálně omezený. Nejjistějším partnerem pro EU je v tomto případě Norsko a s trochou nadsázky lze říci, že by EU vedle sebe pro svojí energetickou poptávku potřebovala alespoň dvě Norska.

Nastává otázka, co by EU měla pro zajištění své energetické bezpečnosti v otázce plynu dělat? V první řadě bude samozřejmě třeba využít kvalitní diplomacie, aby vztahy EU s dodavateli zůstaly na pozitivní notě a aby nikoho z nich nenapadlo EU vydírat.

EU by se také měla v dlouhodobém horizontu zaměřit na snížení své poptávky po zemním plynu. Je třeba dále investovat do obnovitelných zdrojů, které jako jediné mohou snížit závislost na zemním plynu a mohou pomoci EU být energeticky autonomnější. Jedná se ovšem o běh na dlouhou trať.

Energetická bezpečnost zůstane i v nejbližší budoucnosti jednou z klíčových otázek EU. Další výpadky v dodávkách nebo vyšší nákupní ceny by mohly zvýšit inflaci v EU a oslabit průmyslovou produkci. Taková situace může zasáhnout i Českou republiku. To nám ukazuje, jak úzce souvisí energetika s bezpečností státu a jednotlivce.